

Japanse oester doodsoorzaak alikruik?

Gerhard C. Cadée

Pacific oysters kill periwinkles

In drift, high on the Wadden Sea coast of Texel, a number of periwinkles (*Littorina littorea*) were found with one or two much larger Pacific oysters (*Crassostrea gigas*) attached to them. The oyster shells were empty, but still articulated. The periwinkles had recently died as indicated by the presence of remains of the animal and some still had their operculum. Apparently the (empty?) oysters were transported by waves during a storm to this place high on the coast and the periwinkles had been unable to return to the sea.

Japanse oesters vestigen zich na hun 2 tot 4 weken durende larvale planktonische leven op een vast substraat, liefst op of nabij andere Japanse oesters (Troost, 2009). Zo kunnen zij terecht komen losse schelpen van kokkel, mossel, Amerikaanse zwaardscheden enz., die in de buurt van oudere Japanse oesters liggen, maar ook op nabij Japanse oesters levende organismen als mossels, strandkrabben en alikruik (Cadée, 2001, 2003, 2007). Het moet voor zo'n alikruik niet altijd eenvoudig zijn een oester, soms vele malen groter dan de alikruik zelf, mee te torsen. Vanhaelen (2007) verzamelde langs de Belgische kust Japanse oesters op strandkrabben en zelfs op porseleinkrabbetjes en levende zaagjes.

Het ziet er naar uit dat dit samenleven van oester en alikruik fataal kan zijn voor de alikruik. Op 11 oktober 2009 vond ik langs de waddenkust ten Noorden van de Schorren op Texel diverse alikruiken aangespoeld met een (leeg) doublet oester op de schelp (zie fig. 1). Enkele alikruiken hadden hun schelp nog wel afgesloten met hun sluitklepje maar leefden niet meer. Ik neem aan dat de oesters (al of niet levend) de oorzaak waren dat zij met alikruik door de golven naar de kust getransporteerd werden.

Als belangrijkste mechanisme voor kustwaarts gericht transport noemen de Bruyne en van der Valk (1991) de orbitaalbeweging aan de bodem opgewekt door golfwerking. Op het strand, zowel langs de waddenkust als langs de Noordzee worden grote schelpen vaak hoog op het strand afgezet (van der Baan, 1978). Zij geeft als plausible verklaring dat de grotere schelpen minder makkelijk naar zee teruggliden met het afstromende water. Schäfer (1950) beschrijft de ophoping van grote strandgaper schalen in aanspoelsel hoog langs het wad-

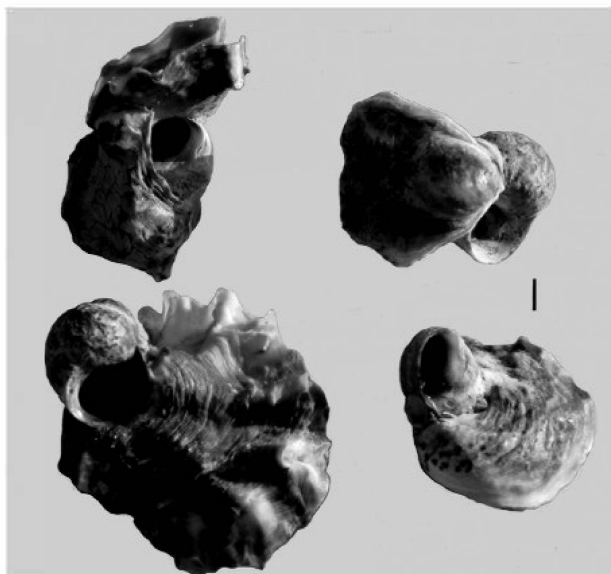

Fig. 1. Vier van de aangespoelde alikruiken met Japanse oesters, op 11 oktober 2009 gevonden langs de Waddenkust N van de Schorren, Texel. (maatstreepte 5 mm).

denstrand. Ook Staring (1855: p. 221) zag al dat “zware voorwerpen terstond in het [Noordzee] strand woelen”, maar “De ligte schelpen, daarentegen, worden door de golven voortgestuwd en al hooger en hooger het strand opgeschoven, totdat zij buiten het bereik der goven zijn”.

Deze alikruiken met oester (soms twee) waren daar met hoog water afgezet: ze lagen in de hoogste recente vloedlijn. De golven hadden ze niet mee terug kunnen nemen en de alikruiken hadden kennelijk geen kans meer gezien zelf terug te kruipen. Zo waren ze door hun ongenode gasten om het leven gebracht. Japanse oesters geven niet alleen ‘rugklachten’ (Cadée, 2008).

Literatuur

- BAAN, S.M. VAN DER, 1978. Schelpen op het strand 2. Aanspoelselijnen. Het Zeepaard 38: 5-10.
- BRUYNE R.H. DE & L. VAN DER VALK, 1991. Schelpdieren in het Hollandse kustgebied; herkomst, aanspoelgedrag en transportmechanismen. RIVO rapport MO/91-208.
- CADÉE, G.C., 2001. *Crassostrea gigas* gevestigd op levende *Littorina littorea*. Spirula – Corresp.-blad Ned. Malac. Ver. 321: 72-73.
- CADÉE, G.C., 2003. Vestiging van Japanse oesters *Crassostrea gigas* op mossels. Spirula 333: 89-90.
- CADÉE, G.C., 2007. Japanse oester op strandkrab. Het Zeepaard 67(4): 105-107.
- CADÉE, G.C., 2008. Geven Japanse oesters rugklachten? Spirula 365: 123.
- SCHÄFER, W., 1950. Klaffmuschel-Spülsäume am Wattenstrand. Natur und Volk 80:173-176.
- STARING, W.C.H., 1855. De Bodem van Nederland, eerste deel. Kruseman, Haarlem, 441 p.
- TROOST, K., 2009. Pacific oysters in Dutch estuaries. Causes of success and consequences for native bivalves. Proefschrift Univ. Groningen, 255 p.
- VANHAELLEN, M.-Th., 2007. Levende Japanse oester *Crassostrea gigas* op schild van levende strandkrab *Carcinus maenas*. De Strandvlo 27: 114-115.

E-mail adres auteur:
gerhard.cadee@nioz.nl

Bram van der Bijl

Burg. van Bruggenstraat 41
NL-1165 NV Halfweg
the Netherlands
Tel.: (+31)(0)20.4977772
e-mail: anvdbijl@xs4all.nl

website: <http://www.xs4all.nl/~anvdbijl/lijst.html>

Free catalogue - 1000th reprints, magazines and books about recent and fossil molluscs
List of missing items welcome - moderate prices
Xerox-copy service -postal affairs
See also:

<http://grimwade.biochem.unimelb.edu/~bgl/cat2mala.htm>